

GEMZSE

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017.

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalom

TARTALOMJEGYZÉK.....	2
KÖSZÖNTŐ.....	3
BEVEZETÉS.....	4
GEMZSE BEMUTATÁSA.....	5
GEMZSE TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉSE.....	5
NEVEZETSSÉGEI.....	7
ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEK.....	8
AJÁNLÁSOK.....	16
KÖZLEKEDÉSI TERÜLETEK, ZÖLDFELÜLETEK.....	16
REKLÁMOZÁSI TEVÉKENYSÉGRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK.....	16
ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ.....	17
TELEPÜLÉSKÖZPONT.....	17
FALUSIAS TELEPÜLÉSRESZ.....	18
GAZDASÁGI TERÜLETEK.....	19
BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK.....	20
EGYÉB TELEPÜLÉSRESZEK.....	20
TELEPÜLÉSKÉPMINŐSÉGI FORMÁLÁSA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK.....	21
JÓ PÉLDÁK.....	29
IRODALOMJEGYZÉK.....	56
IMPRESSZUM.....	56

KÖSZÖNTŐ

Tisztelt Gemzse polgárai!

Polgármesterként engem ért a megtiszteltetés, hogy a településünk múltbéli, jelenlegi és jövőbeni arculatát bemutató, formáló Településképi Kézikönyvet pár szóban bemutassam.

Községünk minden lakója, beleértve engem is nap, mint nap azon dolgozunk, hogy Gemzse mindannyiunk számára kellemes, komfortos lakóhellyé váljon, hogy érdemes legyen itt élni, családot alapítani, jövőt építeni.

Könyvünk készítésénél szem előtt tartottuk, hogy a meglévő értékeink bemutatása mellett tájékoztatni tudjuk a község lakosságát, illetve a letelepedni vágyókat, hogy miként tudják megvalósítani elképzeléseiket, azok vajon hogyan illeszkednek az őket körülvevő természeti és épített környezetbe. Könyvünk olvasása során megismerkedhet településünk történelmi múltjával, értékeivel, tájékozódhat gazdaságunkról, építészetünkről, annak alakulásáról.

Rendkívül fontosnak tartom, hogy lakosainkkal karöltve alakítsuk, formáljuk szeretett településünket. A Településképi Kézikönyvünk ebben nyújt segítséget. Tartalmaz szöveges és képi formában megjelenő ajánlásokat, jó példákat, melyek mindenki számára hasznosak, alkalmazhatók lehetnek ahhoz, hogy egységes, esztétikus megjelenésű településképet kaphassunk.

Őszintén remélem, hogy kiadványunk hozzájárul ahhoz, hogy az érdeklődők mindig a legaktuálisabb képet kaphassák községünkről, megismerhessék mindazon lehetőségeket, amelyeket településünk nyújtani tud.

Tisztelettel: Varga Sándor
Polgármester

GEMZSE
TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017.

BEVEZETÉS

A Településképi Kézikönyv segítségével minden élő polgár alakítója és formálója lesz, vagy lehet Gemzse községének, ugyanakkor megismerkedik a település múltjával, jelenével, épített és természeti környezetével és annak adottságaival. Útbaigazít mindenkit az elmúlt évszázadok, generációk alatt kialakult település arculatának alakulásában és melynek értékeit igyekezni kell továbbadni az utódoknak.

A község kicsi, de folyamatosan alakuló, hangulatos és harmonikus, egyben szerethető városi törekvésekkel. A Kézikönyv segítségével tudja mindenki az elképzelését a jövőben megvalósítani úgy, hogy az mindenki számára elfogadható, illeszkedő legyen.

Elsődleges cél Gemzse község arculatának egységessé, esztétikussá tétele, a természeti környezetbe történő illesztése. Ez a kialakítandó rend, tervezettség, egységesség, az alakuló- átalakuló területrészekben is a folytonosság, folyamatosság érzetét keltsék. Ezek eléréséhez tettük telis tele ajánlásokkal és jó példákkal könyvünket, melyek útmutatóként szolgálhatnak a lakosság és a tervezők számára is, mely ajánlások természetesen nem kötelező jellegűek.

A megújítandó, bővítendő, vagy új épület építése illeszkedjen az elmúlt évszázadok, évtizedek értékeihez úgy, hogy azt ne szorítsa háttérbe és alkalmazkodjon a környezetéhez.

GEMZSE BEMUTATÁSA

GEMZSE TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉSE

Bár neve személynévi eredetű, mégis későn, a XIV. század második felében tűnt fel, az oklevelekben először 1347-ben: Konaki Péter fia István Gemzse felét, „melyben egy *Szent Bertalan* tiszteletére fából épült kápolna áll”, más birtokaival együtt eladta 2500 fr-ért Kállai László fiainak. A Kállayak még a század végén is birtokolták.

1426-ban a Losonczy, 1440-ben pedig a rozsályi Kún és a Kusalyi Jakcs család is birtokosa volt.

A Károlyi család itteni birtoklását 1444-ben említik először az oklevelek. A birtoklás jogcímét Károlyi Bertalanné Kölcsei Miklósi Krisztina hozománya adta.

Úgy látszik, ekkor már egy korábban elpusztult falu – Csókatelek – is hozzá tartozott.

A 16. század elején Károlyi István itteni birtokát Perényi Gábornak, Károlyi Lanc László pedig Drágffy Jánosnak adta el, de 1530-ban János király a Ferdinándhoz pártolt Kenderessy László itteni birtokrészét Károlyi Lanc Zsigmondnak adományozta, így a család birtoklása nem szűnt meg.

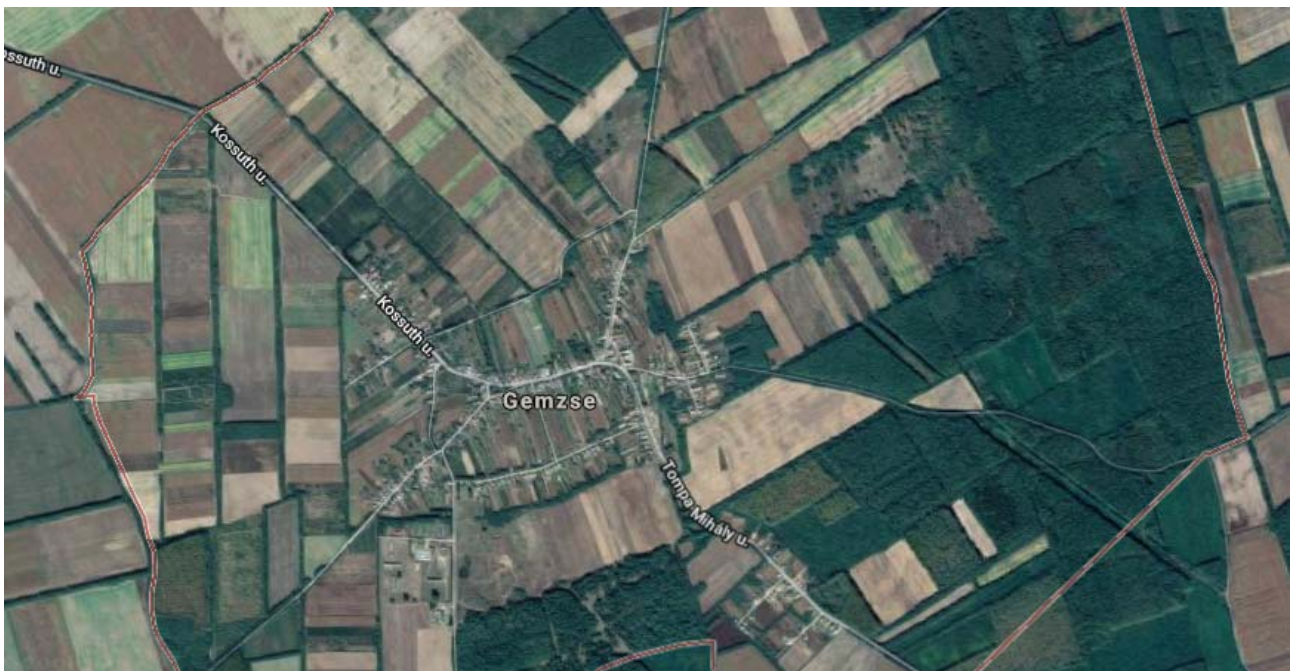
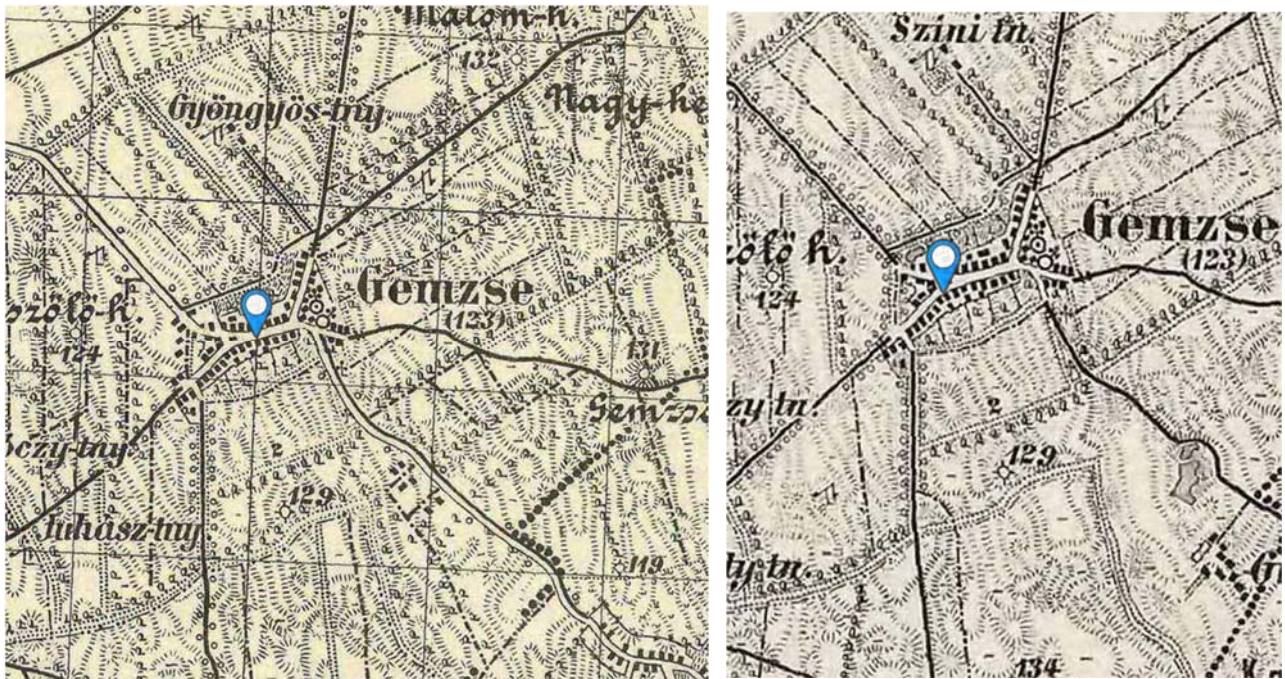
A 16. század közepén kis népességű hely lehetett, mert 1556-ban 13 tizedfizető háztartása alapján 65-70 lakója volt.

Ibrányi Ferenc alispán itteni birtokrészét a megye segítségével szerezte, ezért a halála után Szabolcs vármegyére szállott birtokát a közgyűlés határozata szerint a megye nótáriusa kapta meg. Azonban özvegye, Lónyay Katalin még 1628-ban is rendelkezett egy telek felett.

A jogcím az volt, hogy Ibrányi Ferenc feleségének gemzsei jobbágyait nászajándékba

kötötte le, és fiúörökös nélkül történt halála után leányai, *Tatay Istvánné, Bornemissza Lászlóné Chernel Pálné és a Péchy család*beliek osztottak ezen az örökségen.

A Károlyi család ez időben itteni részeit ősi örökségnek tartotta, és ezért csak a fiági leszármazottak osztottak rajta. 1827-re a gróf Károlyi család megszerezte a falu felét. A jobbágyfelszabadítás idején 737 lakosa volt, és földesurai a Károlyi és a Petry család kivételével teljesen kicserélődtek.

NEVEZETSSÉGEI

A Harangtorony fotója

- A község ék alakú, hajdani piacterén áll a többször felújított, műemlék fa harangtorony, melyet a hajdani toronyépítő jándi paraszt ács *Kakuk Imre* épített 1789-ben tölgyfából. Jellegzetessége: A környék többi *fa harangtoronyától* különbözik: nincs fenn kerengője. Érdekessége: csak faanyagot használtak hozzá, nemcsak az építéshez, de az összeszereléséhez is.
- 2001. november elsején avatták fel az első és második világháború áldozatainak emléket állító, a szatmárcsekei csónak alakú fejfákat idéző emlékművet.

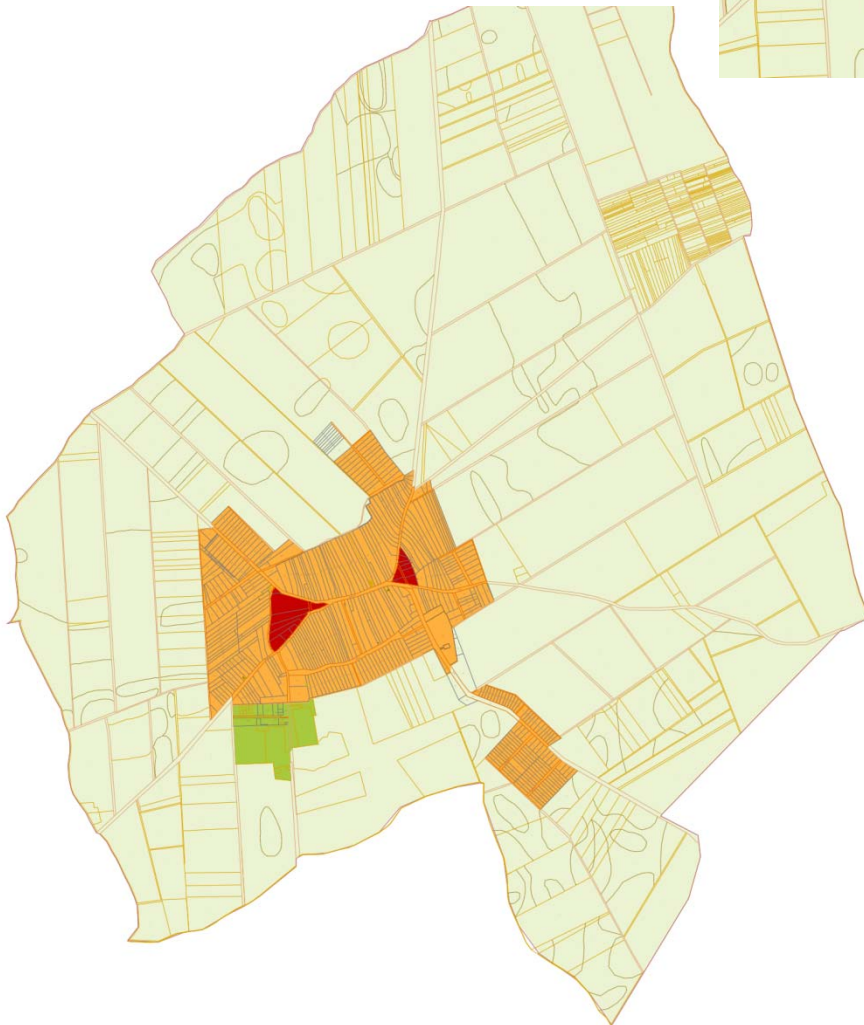
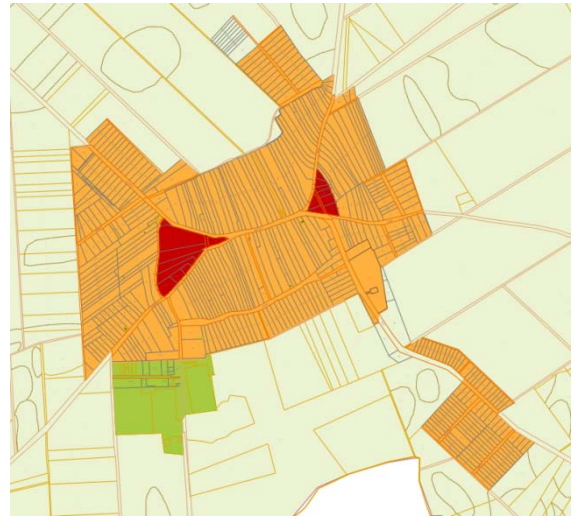
Az emlékmű tölgyfából lett kifaragva, a lábadata terméskő, ide került az áldozatok nevét tartalmazó márvány emléktábla. Az emlékmű szintén a toronykertben kapott méltó helyet.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK
TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

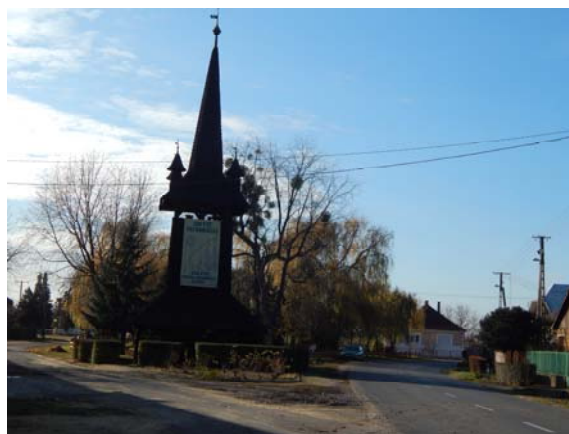
JELMAGYARÁZAT:

- Településközpont
- Falusias településrész
- Gazdasági területek

KÖZPONT ÉS KÖRNYÉKE

A karakterek jellemzői közül legfontosabbak elsősorban a rendelkezésre álló területek, és annak használata, az építés csak másodlagos. Gemzse kisméretű, és szétterülő központjában kerültek megépítésre a község templomai, és található meg az üzletei, intézményei. Gemzse központjára jellemző beépítési mód hasonlít az azt körülvevő falusias beépítésre, ugyanakkor a beépítések méretei nagyobb épületeket eredményeztek. Jellemzően szabadonálló és oldalhatáron álló beépítés a megfigyelhető, hol előkertesen, hol előkert nélkül. A központ kiemelt jellegzetességei közé sorolhatók az esztétikus közterületek, közparkok, közkertek, melyek fejlesztése, megőrzése mindenki számára közfeladatot jelent.

FALUSIAS TELEPÜLÉSRÉSZ - LAKÓTERÜLETEK

Ezen településrészek a szűk központot ölelik körbe három oldalról. A községben a meglévő és újonnan építeni kívánt épületekre általában az előkertes, elvértve előkert nélküli szabadonálló, oldalhatáron álló beépítési mód a jellemző. A porták szélesek, nemritkán az oldalkertben, a lakóépülettel szemben lévő oldalon a lakóépületet kiszolgáló nyárikonyha, vagy kisebb gazdasági épület foglal helyet. A házak nagy többsége általában földszintes, de előfordul az egyemeletes, vagy tetőteres épület is, nyeregtetős kialakításúak. Az épületek az utcától azonos távolságban helyezkednek el, mely egységes utcaképet eredményez. Elsősorban a már meglévő épületekhez hasonló tömegű és egyszerű tetőformájú épületek tervezésére kell törekedni. A lakóházak mögött épültek a falusi életformához, gazdálkodáshoz nélkülözhetetlen melléképületek. Új és meglévő épületek, építmények bővítése, felújítása, építése esetén ügyelni kell az egységes, vagy összehangolt anyag- és színhasználatra, megjelenésre. Építés esetén fokozott figyelmet kell fordítani az illeszkedés szabályaira. Alkalmazkodni kell a már kialakult rendhez. A kertvárosias és falusias településrészek főbb jellemzője a nagy kiterjedésű zöldfelületek, saját ingatlanon belül és közterületen is. A közterületek zöldvezeteinek kialakításában, fejlesztésében a községi lakók is szerepet vállalhatnak. A lakóházaknak a díszje a gondozott előkert. Az ingatlan előtti terület ápolásával, dísznövények vagy jellemző gyümölcsfák telepítésével, formás kiültetésekkel harmonikus és esztétikus utcaképet teremthetünk. A lakóterületeken az utakat helyenként szélesebb zöldsáv kíséri, itt lehetőség van egységes fasorok kialakítására. A növényválasztásnál figyelembe kell venni a termőhelyi viszonyokat, - őshonos fajok ültetése javasolt -, valamint a felsővezetékek helyzetét.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ – KIEMELT - TERÜLETEK

JELMAGYARÁZAT:

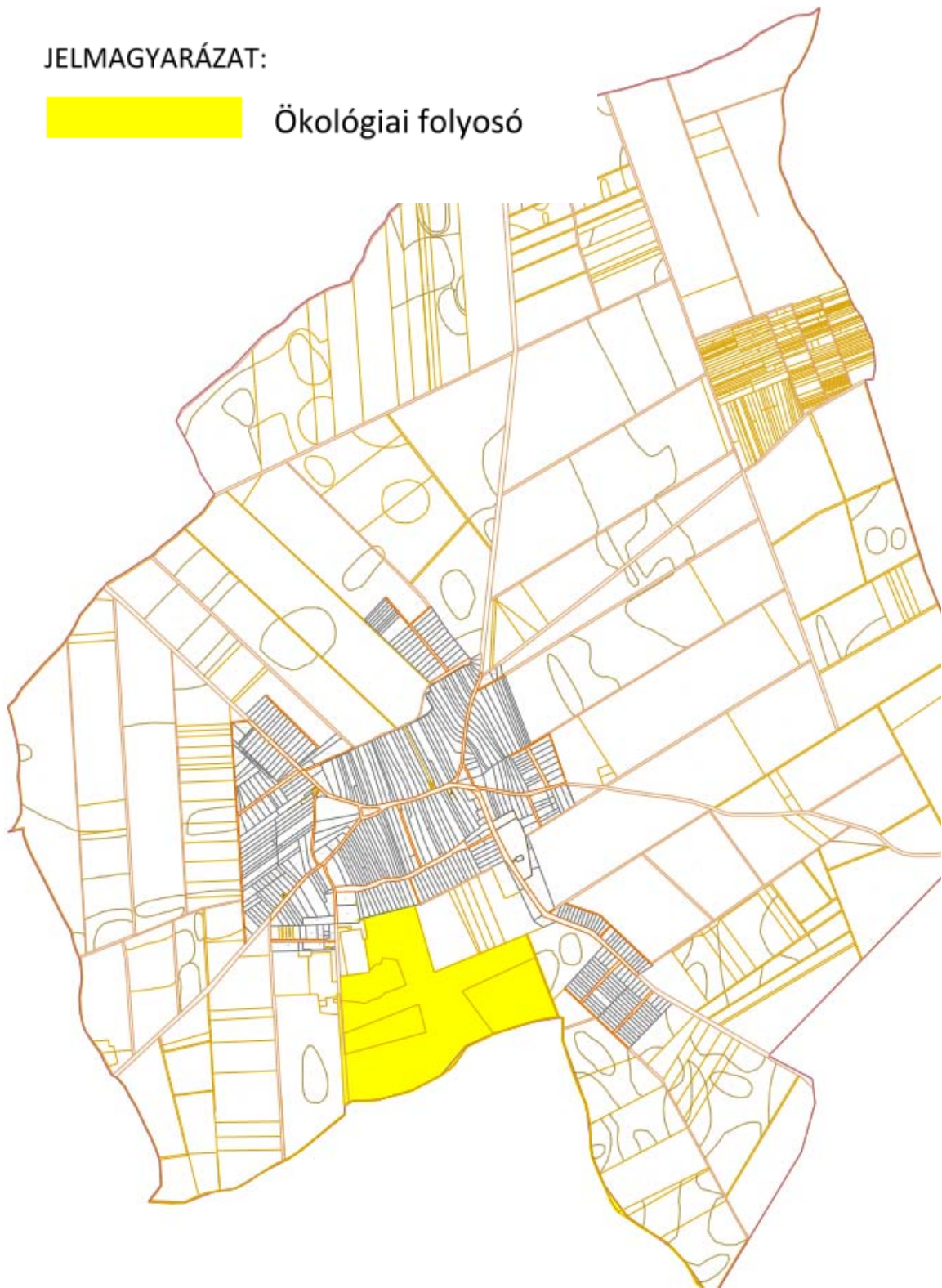
Településképi szempontból kiemelt
területek

TERMÉSZETI TERÜLETEK

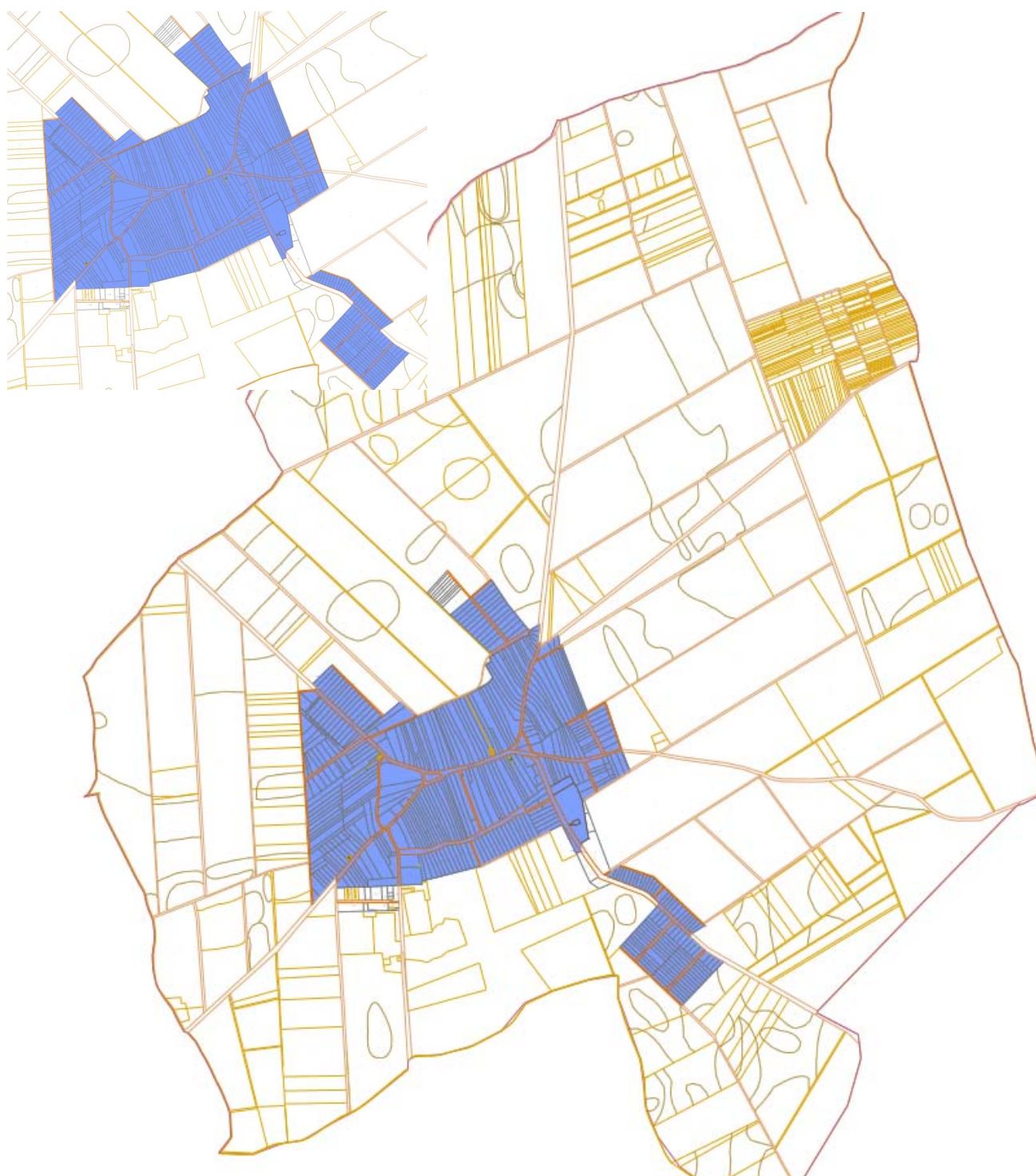
JELMAGYARÁZAT:

Ökológiai folyosó

KÖZMŰ TERÜLETEK

JELMAGYARÁZAT:

- Települési szintű felszíni energiaellátási és elektronikus hírközlési sajátos építmények műtárgyak elhelyezésére nem alkalmas területek

AJÁNLÁSOK

KÖZLEKEDÉSI TERÜLETEK, ZÖLDFELÜLETEK

A település arculatát nagyban befolyásolja a közterek, parkok és közművek állapota, melyek gondozása közérdek. Minden lakos és látogató hozzátehet az által, ha gondozza az előkertjét és az ingatlana előtti közterületet, mely esztétikusabbá varázsolja háza fényét.

Javaslatok:

- a helyi arculathoz színben, anyagban és léptekben egyaránt illeszkedő, időtálló és könnyen megépíthető épületek és építmények építése
- közmű vezetékek terepszint alatti vezetésére
- természetes burkolatok és anyagok
- helyi építőkövek alkalmazása
- a burkolt és zöldfelületek arányára nagy gondot kell fordítani
- esztétikus és időtálló utcabútorok kihelyezése
- egy adott útszakasz járdafelületei egységes, homogén felületet alkossanak
- lehetőleg kerüljük a településképbbe nem illeszkedő kisebb építmények, biciklitárolók, és busz megállók építését
- esztétikus megjelenés, harmonikus színek alkalmazása
- a megfelelő mértékű és arányú növénytelepítéssel csökkenthető a por és hő terhelés
- rikító színek és mintázatok mellőzése
- egységes fasorok kialakítása javasolt
- honos növényfajok telepítése

REKLÁMOZÁSI TEVÉKENYSÉGRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

Az utcaképhez, településképhez ugyanúgy hozzá tartoznak a cégérek, reklámfelületek, mint az épületek, építmények és a növényzet. A reklámtáblák megválasztásánál a kevesebb néha több elvet kell alkalmazni.

A reklámelhelyezésre vonatkozó javaslatok:

- üveg felületeken áttetsző, homokfűvásos reklám alkalmazása
- a hirdetés lényege a tájékoztatás, amelyet az utcaképbe illően is meg lehet tenni
- a hivalkodó, igénytelen, élénk színvilágú táblák kihelyezése kerülendő
- méretüket, formájukat és elhelyezésüket a környezet és az épületek karaktere határozza meg
- világító cégérek és táblák kihelyezése nem javasolt
- ízlésesen megtervezett, igényes arculatú táblák helyezhetőek ki
- az utcaképbe illeszkedés a fő szempont
- ügyelni kell a megfelelő és esztétikus feliratok kialakítására, a betűtípusok kiválasztására, és színek használatára
- egy szolgáltatást nem javasolt egyszerre több felületen és módon hirdetni
- egyedi tervezésű, időtálló táblák kihelyezése javasolt
- az épület díszzeit el nem takaró módon ajánlott kihelyezni
- lehetőleg cégtáblák és reklámtáblák az épület nyílászáróin és kapuin ne kerüljenek kihelyezésre
- meleg tónusú, nem rikító háttérszínnel ellátott felületek

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

TELEPÜLÉSKÖZPONT

Közterületi megjelenés

- illeszkedés a telepítés, beépítés módjában
- illeszkedés az utcaszakasz kialakult előkertjének méretéhez
- illeszkedni kell a meglévő épületek magassági arányaihoz
- a kivezető utak mentén a zöldsávok fenntartása, kialakítása legalább háromszintes fás szárú növényállomány kialakításával
- egységes anyaghasználat a közterületi elemek tekintetében (járda, burkolat)
- a zöldfelületek parkolási célra történő használatának minimálisra történő csökkentése
- közművek biztosítása a meglévő fasorok és növényállomány mellett
- nagyobb mértékű zöldfelületek kialakítása
- az ingatlanok előtti közterületi zöldsávok kialakításában és fenntartásában az ingatlantulajdonosok szerepet vállalhatnak

Telek, telepítés

- szabadon álló és oldalhatáron álló beépítési mód a jellemző
- új épület építése esetén igazodni kell a meglévő épületekhez
- az udvarok zöldfelületét az új beépítések alkalmával nem szabad felélni, törekedni kell a telken belül is az élvezhető zöldfelület kialakítására
- a beépítés és a telekosztások kialakultnak tekinthetők, ezért új épület elhelyezése esetén meghatározó szempont az illeszkedés

Épület

- egyszerű tömegformálás
- hasonló tömegű, építménymagasságú épületek kialakítása
- földszintes, egy emeletes épületek jellemzőek
- az eltérő nagy épületmélység kerülendő
- kerülendő az összetett, bonyolult és a kontyolt tetőidom
- homlokzat színezése esetén javasolt a meleg, pasztellszínek alkalmazása
- hivalkodó, élénk színek alkalmazása kerülendő
- javasolt a természetes anyaghasználat
- a fő és melléképületek egymással összhangban legyenek, megjelenésben, anyag-, színhasználatban egyaránt
- a manzárdtető és az alacsony hajlásszögű („mediterrán”) tető nem javasolt
- homlokzatformálás során törekedni kell az igényes anyaghasználatra
- épületgépészeti eszközök utcai homlokzaton történő kihelyezése kerülendő
- klímaberendezések kültéri egységeit az épületek tervezésénél szükséges kezelni, közterület felől nem látható módon történő kialakítása

FALUSIAS TELEPÜLÉSRÉSZ

Közterületi megjelenés

- a közterületen a kialakult zöldfelületek fásított része megőrzendő
- javasolt az áttört kerítés alkalmazása, a tömör kerítésmezők kerülendők
- zöldfelületek parkolási célra történő használatának minimálisra csökkentése
- törekedni kell a közterületi, utcai növénytelepítésre
- javasolt őshonos fa-, és növényfajok alkalmazása
- az ingatlanok előtti közterületi zöldsávok kialakításában és fenntartásában az ingatlan tulajdonosok szerepet vállalhatnak

Telek, telepítés

- a jellemző beépítés szabadon álló, vagy oldalhatáron álló
- a zöldfelületek és burkolt felületek megfelelő arányának biztosítása
- őshonos növény-, és fafajok alkalmazása
- kerülendő a túlzott tájidegen növényalkalmazás
- többszintes növénytelepítés ajánlott
- a főépületek melléképületekkel történő összhangjáról gondoskodni kell (anyag-, és színhasználat, megjelenés)

Épület

- meghatározó szempont az illeszkedés
- ügyelni kell az egységes megjelenés megtartására
- az utcára jellemző épületmagasság megtartására és az illeszkedésre a tervezésnél ügyelni kell
- az előkert méretét a szomszédos épületek elhelyezkedése, melyhez igazodni kell
- javasolt az egyszerű tetőforma kialakítása, kerülendő az összetett, bonyolult tetőforma kialakítás
- a táj karakterét tisztelő, jellegzetességeit tükröző épületek, építmények építése
- kerülendő a hivalkodó színvilág és a sokféle anyaghasználat
- javasolt a meleg, pasztell, föld színek alkalmazása
- a földszintes, az egy maximum kétszintes épület jellemző
- klímaberendezések és más épületgépészeti elemek közterület felől nem látható módon történő elhelyezése

GAZDASÁGI TERÜLETEK

Közterületi megjelenés

- a közterületen a kialakult zöldfelületek fásított része megtartandó, a beépülő területeken a fásításra figyelmet kell fordítani
- az ingatlanok előtti közterületi zöldsávok kialakításában és fenntartásában az ingatlan tulajdonosok szerepet vállalhatnak
- csak az áttört kerítés alkalmazása javasolt, a tömör kerítésmezők kerülendők
- javasolt a közterületi, utcai növénytelepítés őshonos fa-, és növényfajok alkalmazásával
- a túlzott idegenhonos növényfajok alkalmazása kerülendő
- a burkolt autóbeállók kialakításánál elsődleges tervezési szempont a rálátás és közlekedési biztonság szem előtt tartása
- a zöldfelületek és burkolt felületek arányossága

Telek, telepítés

- szabadon álló és oldalhatáron álló beépítési mód jellemző
- a kötelezően előírt zöldfelületként, ill. védőfásítással jelölt területeken háromszintes növénytelepítés javasolt
- a telken belüli jelentős összefüggő zöldfelület kialakítása javasolt
- burkolt felületek arányát csökkentése

Épület

- törekedni kell az egységes megjelenés megtartására, kerülendő a lakóházszerű megjelenés
- nem elfogadható az élénk, rikító színekben pompázó acélvázaz csarnokok építése
- javasolt a pasztell és föld színek alkalmazása
- az épület megjelenése tükrözze annak ipari, kereskedelmi funkcionális jellegét
- a fő és melléképületek összhangjáról gondoskodni kell
- kerülendő a „hozzáragasztott” irodaépületek építése
- korszerű anyagok, egyszerű épületszerkezeti megoldások alkalmazása javasolt

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

Közterületi megjelenés

- a közterületen a kialakult zöldfelületek fásított része megtartandó
- minél kisebb mértékű burkolt felület kialakítása
- természetes anyagok használata
- a közművek vezethetőségét biztosítani szükséges, de kerülendő a közutak fasorainak közműfenntartás, létesítés miatti ritkítása
- a változatos növényhasználat hozzájárul a biológiai sokszínűség fennmaradásához

Telek, telepítés

- szabadon álló és oldalhatáron álló beépítési mód jellemző
- a zöldfelületi jelleg kiemelten fontos
- kerülendő a túlzott tájidegen növényalkalmazás
- burkolt és zöldfelületek megfelelő arányának biztosítása
- alapvetően a mezőgazdasági termelési tevékenységgel érintett területek tartoznak ide
- a melléképületek jobbra a takarmányozási célokat szolgálják
- a melléképületek illeszkedjenek a főépület anyagához, megjelenéséhez, színéhez

Épület

- lehetőség szerint kerülni kell a további beépítéseket
- az épületek túlzott díszítettsége kerülendő
- az földszintes épületek jellemzők, megtartása ajánlott
- javasolt a pasztell, föld színek alkalmazása, az élénk színvilág kerülendő
- épületek, építmények építésénél, bővítésénél elsődleges szempont az illeszkedés
- törekedni kell az egységes megjelenés megtartására
- egyszerű, nyugodt építészeti architektúra alkalmazása

EGYÉB TELEPÜLÉSRÉSZEK

Közterületi megjelenés

- a közterületen a kialakult zöldfelületek fásított része megőrzendő
- a közművek vezethetőségét biztosítani szükséges a zöldfelületek megtartása mellett

Telek, telepítés

- őshonos növényfajok alkalmazása
- burkolt és zöldfelület megfelelő aránya
- javasolt a minél nagyobb zöldfelület kialakítása

Épület

- ügyelni kell az egységes megjelenés megtartására, a funkcióhoz illeszkedő építészeti architektúra, meleg, föld színek alkalmazására, de az élénk színek kerülendők

TELEPÜLÉSKÉPMINŐSÉGI FORMÁLÁSA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

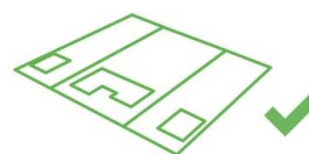
TEREPALAKÍTÁS

A terepre való illesztéskor megfelelően telepített, terepre ültetett épület alkalmazása megfelelő.

A terepre való illesztésnél nem megfelelő, ha a terepbe belevájuk a házat egy nagy árkot képezve ezzel.

TELEPÍTÉS

Az utcafronttól egyenlő távolságra lévő épületek egységes nyugodt ritmusú képet adnak.

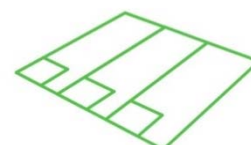
Az utcafronttól egyenlő távolságra lévő épületek egységes nyugodt ritmusú képet adnak.

Az utcavonal megtartásával egységes utcakép jön létre.

A melléképület telken belüli megfelelő elhelyezésével elkerülhető hogy túlhangsúlyossá váljon utcaképileg.

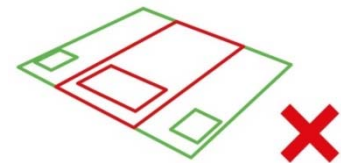
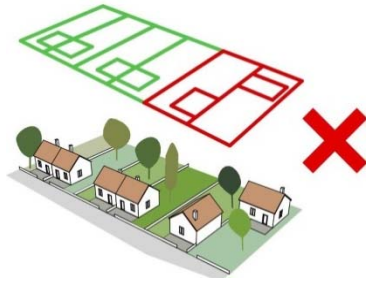
Az utcafront tartásával egységes utca­kép jön létre. A hátrébb húzott épületek megbontják az utca­képet.

Ha az épületek előkerttel rendelkeznek és az új elem ezt nem követi, az egységes utca­kép nem jöhet létre.

Eltérő tömegarányú épületek nem egységes utca­képet hoznak létre.

MAGASSÁG

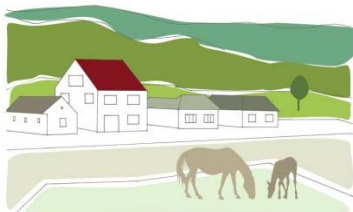

Azonos magasságú épü­letek egyenletes utca­képet alkotnak. Az újonnan épülő épületeknek a meglévő magassághoz kell alkalmazkodniuk az egységesség érdekében.

Azonos magasságú épü­letek egységes utca­képet alkotnak.

Azonos magasságú épületek egységes utcaképet alkotnak. Az eltérő magasságú épületek alkalmazásával megbomlik az egységesség.

Élénk, harsány színek kerülendőek.

Pasztell és homok színek használata javasolt.

Azonos hajlású tetőknél egységes utcakép jön létre.

Azonos hajlású tetőknél egységes utcakép jön létre.

Eltérő magasságú és hajlásszögű tetőforma alkalmazása nem javasolt.

A kialakult utcaképhez történő illeszkedés lehetővé teszi az esztétikus környezet kialakítását.

Eltérő tetőformájú épület nem egyenletes utcaképet alkot.

Nem azonos magasságú tetőforma alkalmazásakor eltérő utcakép jön létre. Magasabb tetőhajlásszög létrejöttével változó utcakép alakulhat ki.

Eltérő tetőformák alkalmazásakor megbomlik az egységesség. Azonos tetőformánál ez elkerülhetővé válik.

SZÍNEK

A feliratok egységes színhasználata egységes utcaképet alkot.

A természetes anyag és színhasználattal egységes településkép jön létre. Az eltérő kirívó színű épületek nem illeszkednek a meglévő házokhoz.

A színezés meghatározza az épület illeszkedését a környezetébe. Nem megfelelő színhasználat esetén ez nem érhető el.

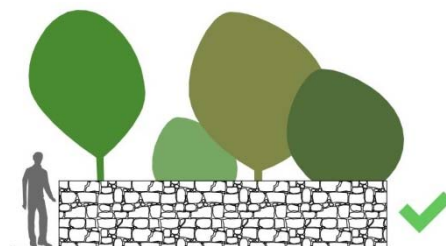
KERÍTÉSEK

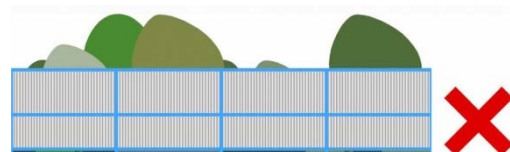
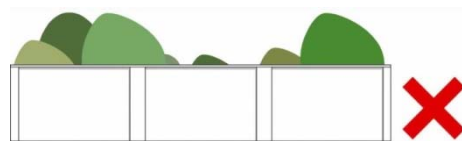
Félig áttört kerítés alkalmazása jól átlátható településképet biztosít.

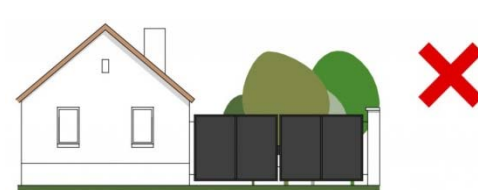
Félig áttört kerítés alkalmazása jól átlátható településképet biztosít. Humánusabb a lakókörnyezet.

Félig áttört kerítés alkalmazása jól átlátható településképet biztosít.

Félig áttört kerítés kertvárosi környezetben alkalmazható, mert jól átlátható környezetet biztosít. Az utcakép lakályosabb, emberibb.

A fényszennyezés elkerülését szolgáló javaslatok

a) Külterületen az alábbi világítási szabályok betartása szükséges:

- Indokolt, állandó kültéri megvilágításhoz (ha az nem eleve oldalirányú megvilágítás) csak teljesen ernyőzött, síkburás világítóeszközöket lehet használni, amelyeket olyan módon kell kialakítani és karbantartani, hogy fényük a vízszintes sík fölé közvetlenül ne vetülhessen.
- Meleg fényű fényforrások kerüljenek alkalmazásra. A lámpatestekben alkalmazott fényforrás sárgás fényű, meleg színhőmérsékletű (legfeljebb névleges 3000K) legyen.
- Külterületi telephelyeken állandó világítás helyett (főként, ha az nem lefelé irányul) célszerű mozgásérzékelővel kapcsolt lámpatestet alkalmazni, legfeljebb 5 perces késleltetési idővel.
- Diszkófények, valamint a járófelületbe épített lámpák általában valamint a védett természeti területek felé irányított reflektorok, fényvetők, használata tilos.
- Külterületi üdülőterületen és külterületi lakott területen a belterületi előírások irányadóak.

b) Belterületen az világítási szabályok betartása szükséges:

- Díszkivilágításokat kivéve csak teljesen ernyőzött, síkburás világítóeszközök alkalmazhatók, amelyeket olyan módon kell felszerelni (és karbantartani), hogy fényük a vízszintes sík fölé közvetlenül ne vetülhessen.
- Meleg fényű fényforrások kerüljenek alkalmazásra. A lámpatestekben alkalmazott fényforrás sárgás fényű, meleg színhőmérsékletű (legfeljebb névleges 3000 K) legyen.
- Díszkivilágítások esetében szabályozható és időkapcsolóval ellátott fényáram alkalmazandó (dimmelés), ekkor 23:00 óra után automatikusan kikapcsolandó/csökkentendő a fényáram legalább 50%-kal.
- Az utcákat amennyire csak lehet egyenletesen, és amennyire csak lehet alacsony intenzitással világítsuk meg. Vidéki utakon a 0,3 cd/m² fényűrűség elegendő, amely kb. 4 lux megvilágítással elérhető. Ez az EU útvilágítási szabványoknak (EN13201) megfelelő legalacsonyabb útosztály.
- Diszkófények, valamint a járófelületbe épített lámpák általában valamint a védett természeti területek felé irányított reflektorok, fényvetők, használata tilos.

c). Védett természeti területeken:

- A védett területeken lévő belterületeken és közlekedési utakon állandó kültéri világítást csak a közlekedés biztonsága érdekében, valamint járdák és parkolók esetében lehet használni. Szükség esetén építkezések munkálatainál ideiglenesen alkalmazható kültéri megvilágítás. Állandó világítás 23:00 óráig alkalmazható, ezután a megvilágító világítótestet ki kell kapcsolni, annak időkapcsolósnak kell lennie, vagy a kikapcsolásról más módon szükséges gondoskodni. Enyhébb korlátozásként alkalmazható megoldás a szabályozható fényáram (dimmelés) alkalmazása, ekkor 23.00 óra után automatikusan legalább 50%-kal csökkentendő a fényáram.
- Indokolt, tartós kültéri megvilágításhoz (ha az nem eleve oldalirányú megvilágítás) csak teljesen ernyőzött, síkburás világítóeszközöket lehet használni, amelyeket olyan módon kell kialakítani és karbantartani, hogy fényük a vízszintes sík fölé közvetlenül ne vetülhessen. Javasolt minél alacsonyabb fénypontú megvilágítás alkalmazása (1- 6 m).
- Az állattartó telepeken és más telephelyeken folyamatos kültéri világítás alapesetben nem alkalmazható. Indokolt esetben kültéri megvilágításhoz csak teljesen ernyőzött, a horizont alá 3-4 fokkal takart, a talaj felé irányított síkburás lámpa alkalmazható oly módon, hogy az a horizont fölé ne világítson. Egyéb, ferde megvilágítás csak élet- és vagyonbiztonsági okokból, és csak mozgásérzékelős bekapcsolóval telepíthető.
- Előírás, hogy meleg fényű fényforrások kerüljenek alkalmazásra. A lámpatestekben alkalmazott fényforrás sárgás fényű, meleg színhőmérsékletű (legfeljebb névleges 2700K) legyen.
- Reflektorok, fényvetők, díszkivilágítás, reklámfény és diszkófény valamint a járófelületbe épített világítótestek alkalmazása tilos.

Másik lehetőség, a LONNE ajánlásokat alapul véve:

- El kell kerülni a hideg fehér fényű világítást, amely 500 nanométernél rövidebb hullámhosszúságú fényt tartalmaz. Ennek megfelelően 3000K alatti érték javasolt a kültéri világítás színhőmérsékletére.
- A világítótestek ernyőzése olyan legyen, hogy a fényt oda irányítsa, ahol arra szükség van: Megfelelő ernyőzés esetén a kibocsátott fényt nem látjuk közvetlenül. A megfelelően irányított fény nem jut a gyalogosok, járművezetők szemébe, az épületek ablakai felé vagy éppen az égbolt irányába. A fényeknek – még a díszvilágítás esetén is – lefelé kell irányulniuk. Így például a talajszintbe épített fényvetőket, melyek felfelé sugároznak, el kell kerülni.
- Az utcákat amennyire csak lehet egyenletesen, és amennyire csak lehet, alacsony intenzitással világítsuk meg. Vidéki utakon a 0,3 cd/m² fényssűrűség elegendő, amely kb. 4 lux megvilágítással elérhető. Ez az EU útvilágítási szabványoknak (EN13201) megfelelő legalacsonyabb útosztály. Az EU szabványok gyakran sokszor erősebb megvilágítást ajánlanak, mint ami jelenleg a legtöbb európai településen megvalósult.
- Igazítsák a kültéri világítást a tényleges használat idejéhez. Este 10 óra, vagy éjfél után jóval kevesebb fényre van szükség, ennek megfelelően az közvilágítás fénye csökkenthető. A megvilágítási szintek akár 50-80%-os csökkentése is lehetséges. A nem közcélú világítást teljesen ki kell kapcsolni, ha nincs arra közvetlen szükség.

Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről

A rendelet alapján a tagországok képviselőiből álló inváziós fajok elleni védelemért felelős bizottság elfogadta azt a növény- és állatfajlistát, mely az Unió számára veszélyt jelentő inváziós idegenhonos fajok jegyzékét alkotja. A listán szereplő fajok egyedeire vonatkozó szigorú szabályok szerint tilos az egész EU területén forgalomba hozni és a természetbe kibocsátani akár egyetlen példányt is, de a behozatalra, tartásra, tenyésztésre, szaporításra, szállításra, kereskedelemre és felhasználásra is hasonlóan szigorú szabályok vonatkoznak.

A listában szereplő növényfajok:

Magyar név	Tudományos név
Borfa, tengerparti seprúcserje	Baccharis halimifolia
Kaliforniai tündérhínár	Cabomba caroliniana
Vízijácint	Eichhornia crassipes
Perzsa medvetalp	Heracleum persicum
Sosnowsky-medvetalp	Heracleum sosnowskyi
Hévízi gázló	Hydrocotyle ranunculoides
Fodros átokhínár	Lagarosiphon major
Nagyvirágú tóalma	Ludwigia grandiflora
Sárgavirágú tóalma	Ludwigia peploides
Sárga lápbuzogány	Lysichiton americanus
Közönséges süllőhínár	Myriophyllum aquaticum
Keserű hamisüröm	Parthenium hysterophorus
Ördögfarok keserűfű	Persicaria perfoliata
Kudzu nyílgyökér	Pueraria montana var. lobata

Várhatóan az alábbi fajokkal fog bővülni a lista:

Magyar név	Tudományos név
Közönséges selyemkóró	Asclepias syriaca

Vékonylevelű átokhínár	Elodea nuttallii
Bíbor nebáncsvirág	Impatiens glandulifera
Felemáslevelű süllőhínár	Myriophyllum heterophyllum
Kaukázusi medvetalp	Heracleum mantegazzianum
Óriásrebarbara	Gunnera tinctoria
Tollborzfü	Pennisetum setaceum
	Alternanthera philoxeroides
	Microstegium vimineum

A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól

A 269/ 2007.(X.18.) kormányrendelet melléklete meghatározza azoknak a fajoknak a listáját, melyek inváziós és termőhely-idegen növényfajoknak tekinthetők, így az 5. § (2) bekezdés értelmében a Natura 2000 gyepterületeken ezek megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról gondoskodni kell mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédőszer-kijuttatással.

Az érintett növényfajok:

1. Fászszerű inváziós és termőhely-idegen növényfajok:

Magyar név	Tudományos név
akác	Robinia pseudo-acacia
amerikai kőris	Fraxinus americana
bálványfa	Ailanthus altissima
keskenylevelű ezüstfa	Elaeagnus angustifolia
fekete fenyő	Pinus nigra
erdei fenyő	Pinus silvestris
gyalogakác	Amorpha fruticosa
kései meggy	Prunus serotina
zöld juhar	Acer negundo

2. Lágyszárú inváziós növényfajok:

Magyar név	Tudományos név
alkörmös	Phytolacca americana
japánkeserűfű fajok	Fallopia spp.
kanadai aranyvessző	Solidago canadensis
magas aranyvessző	Solidago gigantea
parlagfű	Ambrosia artemisiifolia
selyemkóró	Asclepias syriaca
süntök	Echinocystis lobata

A növényvédelmi tevékenységről

A 43/2010.(IV.23.) FVM rendelet 2. § (1) bekezdése értelmében a földhasználó és a termelő köteles védekezni az alábbi növények ellen: parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), keserű csucor (*Solanum dulcamara*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), aranka fajok (*Cuscuta* spp.).

JÓ PÉLDÁK

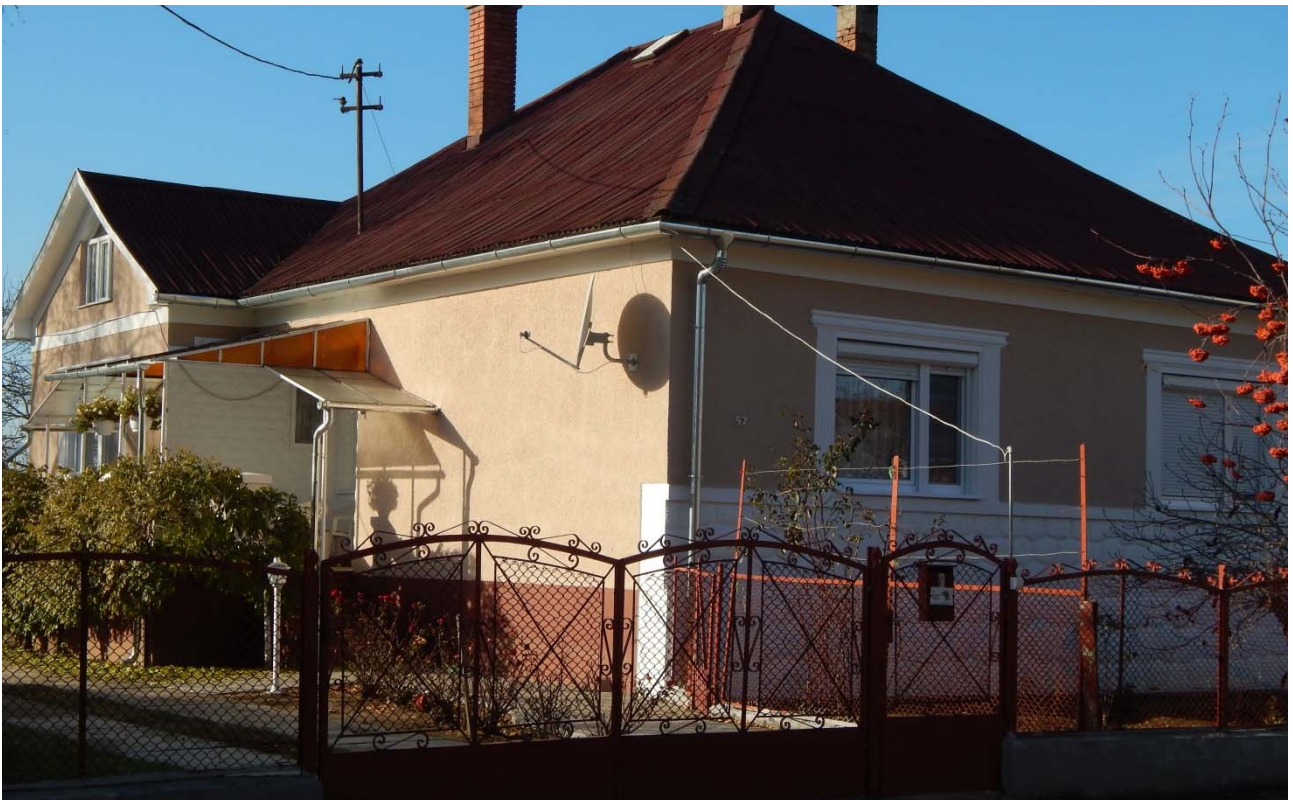

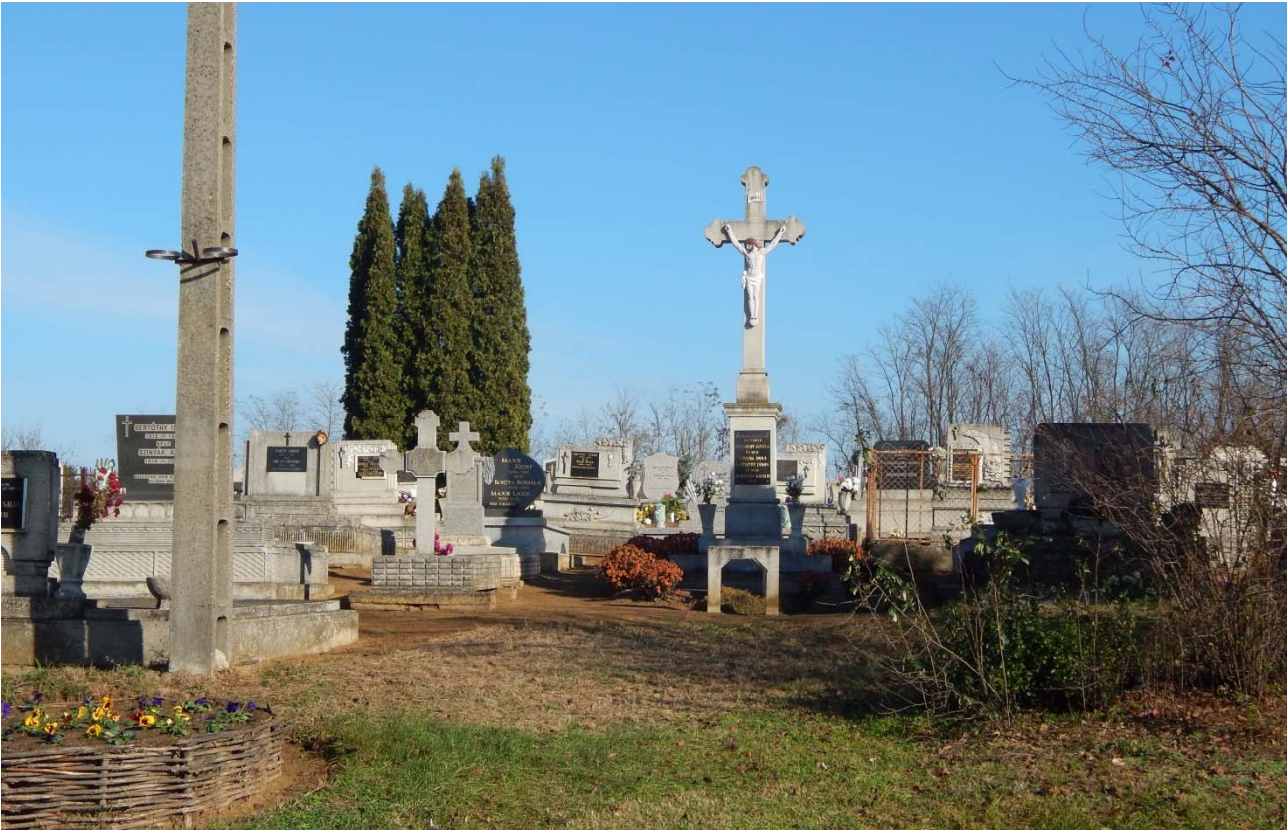
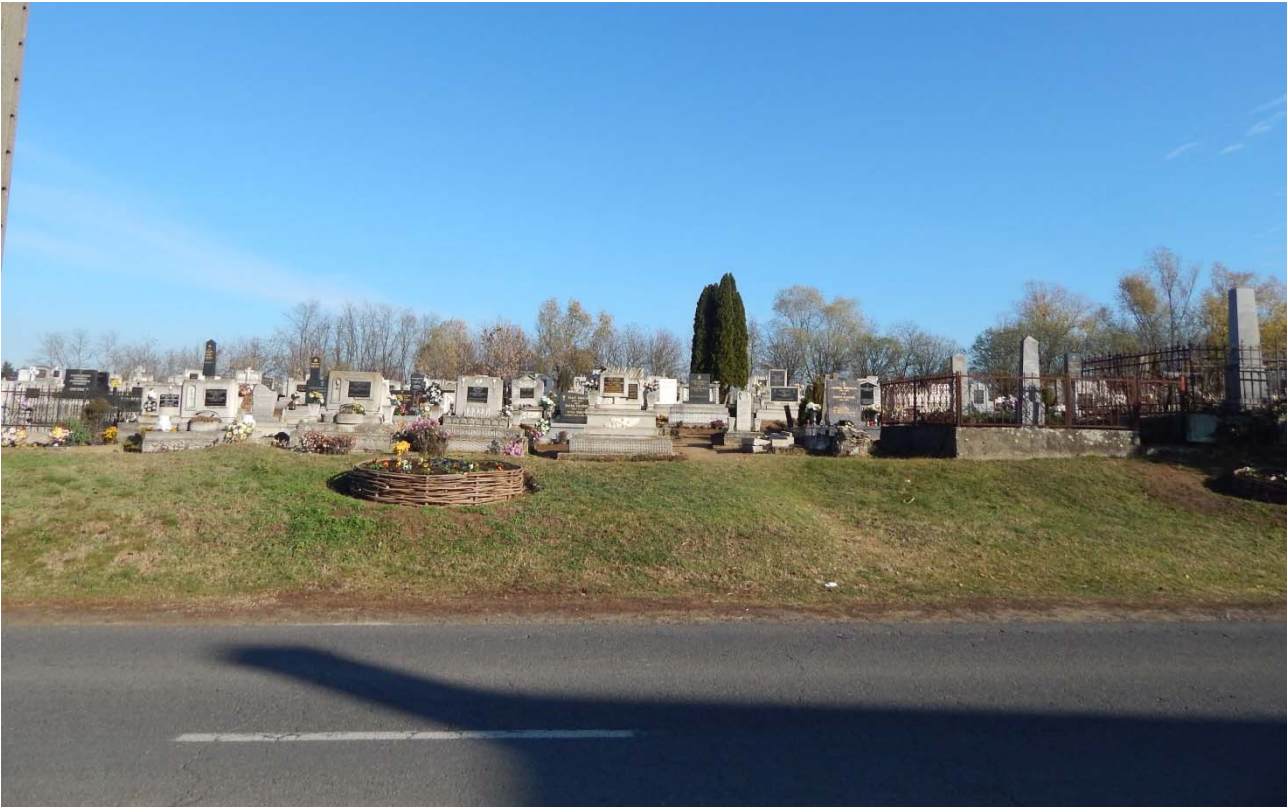

UTCÁK, TEREK, ZÖLDFELÜLETEK

KERÍTÉSEK

REKLÁMOK, FELIRATOK, TÁBLÁK ¹

¹ Településképi Arculati Kézikönyv szakmai előkészítő anyag (részletfotók)

IRODALOMJEGYZÉK

Településképi Arculati Kézikönyv (szakmai előkészítő anyag)
Gemzse Község Önkormányzat Honlapja

IMPRESSZUM

GEMZSE KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
4567 Gemzse, Kossuth u. 36.
06 (45) 898-012

Polgármester: Varga Sándor
gemzsekozsegonkormanyzata@gmail.com

Főépítész: Bohus Ildikó
bohusi@t-online.hu

AZ ARCULATI KÉZIKÖNYV KÉSZÍTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDÖTT:

Veres István

Gemzse Község Önkormányzat munkatársai

A véleményezési eljárások során véleményt formáló Gemzse polgárai, egyesületei, kamarái

FOTÓKAT KÉSZÍTETTE:

Gemzse Község Önkormányzatának munkatársai